

OMSÅNING AF VINTERSÆD

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Vintersæden står mange steder ret dårligt. Vurdér behovet for omsåning.

Som en konsekvens af vanskelige vilkår ved etablering og ekstreme nedbørsmængder hen over vinteren, står vintersæden står mange steder ret dårligt.

Vintersæden er påvirket i et omfang, så det kan være relevant at iså afgrøden (korn). For mange vil det desværre også være aktuelt at overveje at omså delmarker eller hele marker.

VURDERING AF BEHOVET FOR OMSÅNING AF VINTERSÆD

På Landmand.dk kan du se, om der måske kan være behov for omsåning/isåning i dine vintersædsmarker med korn. Beregningerne er foretaget ud fra nyeste satellitbilleder. Se mere [her](#).

Plantebestand og planternes udvikling skal naturligvis vurderes i marken, og hvis plantebestanden er jævn og der er mere end 100 planter pr. kvm., vil omsåning normalt ikke kunne betale sig. I en omfattende forsøgsserie i 1995-97 med såtidspunkter og plantetal i vinterhvede var der et udbyttetab på 12 hkg pr. ha (fra 80 til 68 hkg pr. ha) ved sen såning (primo oktober), når plantetallet blev reduceret fra 400 til 100 planter pr. kvm. Mange af de marker, med svagt udviklede planter, vi har efter den våde vinter, svarer nok meget godt til en sen såning. Forsøgene fra 1990'erne viste, at de vil give et lavere udbytte end normalt, men nok ikke så lavt, som det vurderes på nuværende tidspunkt i vækstsæsonen. Derfor skal det vurderes kritisk om omsåning er rentabel.

Når der skal foretages ukrudtsbekæmpelse og evt. vækstregulering i marker med isåning af vårsæd, skal man være opmærksom på om midlerne kan anvendes. Læs mere om det [her](#).

VURDERING AF BEHOVET FOR OMSÅNING AF VINTERRAPS

Der er lavet en selvstændig meddelelse om omsåning af vinterraps. Læs mere [her](#).

Vurdering af udbyttetab og variation hen over marken

På dele af marken kan vintersæden stå pænt og jævnt, mens den på andre dele, f.eks. i vandlidende lavninger eller på stærkt lerede bakketoppe kan fremstå meget ujævn eller helt fraværende. I sådanne situationer kan det være relevant at opdele marken i delmarker der

- a) står til videre vækst
- b) isås (enten af samme art, så fradrag for blandingskorn ved salg undgås eller ved at isåede arealer høstes separat), eller
- c) opharves og omsås til vårsæd

ØKONOMI VED OMSÅNING

Ved vurdering af behovet for omsåning, skal du vurdere, hvad der giver det bedste økonomiske resultat. Nedenfor kan du se et eksempel på en sådan vurdering.

Det økonomiske resultat beregnes ud fra forudsætninger om, at vintersæden allerede er etableret, og at omsåning vil kræve to opharvninger og såning inkl. såsæd, *eller* at der foretages pløjning eller sprøjtning med glyphosat forud for etablering af vårbyg til malt. Øvrige omkostninger frem til og med høst antages afholdt som i budgetkalkuler 2020.

Tabel 1. Eksempler på opstilling af resterende styk-, maskin- og arbejdsomkostninger ved vintersæd samt omkostninger ved omsåning til vårsæd. Baseret på afgrødekalkuler for 2020, JB 5-6, kilde www.farmtal.dk.

	Vinterhvede	Vinterraps	Vårbyg foder	vårbyg malt	Havre
	med handelsgødning				
Stykomkostninger (rest ved vintersæd)	- 2.856	- 2.425	- 2.197	- 2.207	- 2.173
Maskinomkostninger (rest ved vintersæd)	- 2.604	- 2.214	- 2.834	- 3.159	- 2.570
	med husdyrgødning				
Stykomkostninger (rest ved vintersæd)	- 1.456	- 1.266	- 961	- 961	- 840
Maskinomkostninger (rest ved vintersæd)	- 3.054	- 2.614	- 3.494	- 3.819	- 3.124

Dermed kan beregnes ligevægtsudbytter som et udtryk for, hvad udbyttet i ny afgrøde ved omsåning skal være, for at give samme økonomiske resultat ved forskellige udbyttelniveauer i den afgrøde, der overvejes omsået. Ligevægtsudbytterne er beregnet med fradrag for allerede afholdte omkostninger

i vintersæd, og reducerede omkostninger til etablering af alternativafrøde.

Tabel 2 og 3: Eksempler på beregnede ligevægtsudbytter

ligevægtsudbytter hkg pr. ha	afgrødepris, kr. pr. hkg	kornsælger med handelsgødning				
Vinterhvede #	110	20	30	40	50	60
Vårbyg foder	105	17	27	38	48	59
Vårbyg malt	125	17	26	34	44	52
Havre	95	16	27	39	50	62

Ligevægtsudbytter hkg pr. ha	Afgrødepris, kr. pr. hkg	Kornkøber med husdyrgødning				
Vinterhvede #	125	20	30	40	50	60
Vårbyg foder	120	20	31	41	52	62
Vårbyg malt *	125	22	32	42	52	62
Havre	110	17	29	40	52	63

Der antages afholdt etablering og ukrudtsbekæmpelse efterår i vintersæd.

* Det antages der kan laves maltbyg ved anvendelse af gylle.

I vinterraps forventes 30 % af handelsgødning, 50 % af evt. husdyrgødning, 100 % af ukrudtsbekæmpelsen, 50 % af skadedyrsbekæmpelsen og 100 % af vækstreguleringen at være afholdt i efteråret.

Før omsåning til vårsæd harves 2 gange á 200 kr. pr. ha, dog pløjes før maltbyg á kr. 725 kr. pr. ha.

Der forudsættes halmnedmuldning. Høstomkostninger er sat til normomkostning uanset udbyttensniveau. Der er ikke medregnet omkostninger til tørring.

I eksemplerne ovenfor gælder i grove træk, at "du skal høste mindst samme udbytte (hkg pr. ha) i hveden som du forventer at gøre i vårsæd, ellers skal du så om".

Lav egne beregninger for de forhold og forventninger, der gælder hos dig.

ANSØGNING OM GRUNDBETALING

Husk også ændring i markplanen i ansøgningen om grundbetaling. Hvis du foretager omsåning der *ikke* har betydning for opfyldelse af MFO eller antal afgrøder, skal det kun indberettes, hvis det er mere end 0,3 ha. Hvis omsåningen har indflydelse på MFO eller antal afgrøder, skal det indberettes så snart det er mere end 0,01 ha.

OMSÅNING HAR OGSÅ BETYDNING FOR MILJØET

For at begrænse kvælstofudvaskningen er det vigtigt at iså eller omså pletter i

vintersædsmarker med dårlig vækst. For hver pct. i marken, der er uden vækst, øges udvaskningen fra hele marken med 3 pct.

Hvis jorden er bar i pletter i løbet af vækstsæsonen, og der alligevel tildeles fuld gødningsmængde, er udvaskningen fra disse pletter meget stor. Beregninger på Københavns Universitet viser udvaskninger på ca. 200 kg kvælstof pr. ha, mens udvaskningen ved normal vækst typisk er i niveauet 50 kg kvælstof pr. ha. For hver pct. i marken, der er uden vækst øges udvaskningen fra hele marken med 3 pct. Udvasnkningen stiger gradvist med aftagende plantevekst.

Hvis der er pletter i marken med dårlig vækst, der ikke sås om, kan udvaskningen reduceres ved at undlade at tilføre disse pletter gødning – og ved væsentligt svækket plantedække at reducere gødningsmængden. Elektroniske tildelingskort fra CropManager, Cropsat eller andet vil være velegnet til at styre dette.

Områder uden afgrøde giver også større risiko for at ukrudt breder sig og især vanskelig bekæmpeligt ukrudt.